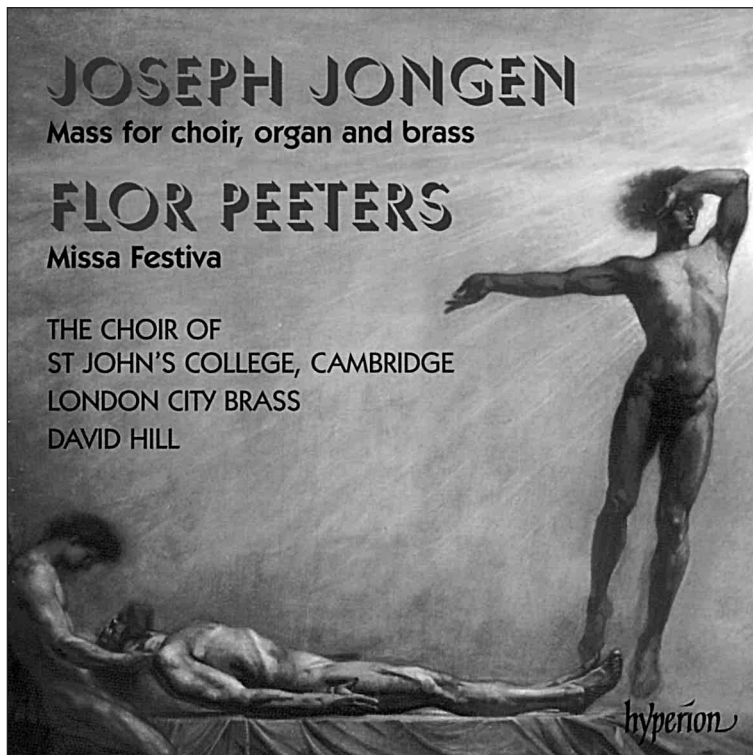

CD

ALS KIND mogen meezingen in een koor, het kan iemands leven veranderen. Dat blijkt alvast uit de biografie van de Luikse toondichter Joseph Jongen (1883-1953). Hij moet een bijzonder begaafde knaap zijn geweest. Niet enkel was hij solistje in het kathedraalkoor, maar op prille leeftijd sloeg hij al aan het componeren.

Uiteraard werd de jongeman beïnvloed door de componisten wier religieuze koormuziek hij moest zingen. Gounod bijvoorbeeld, of die andere Luikenaar, César Franck. Jongens muziek – of die nu stamt uit zijn beginperiode of uit zijn latere carrière – bleef steeds open voor de wereld rondom. Jongen was nu eenmaal niet een kunstenaar die slechts oog en oor had voor zijn eigen werk, maar een mens met ruime belangstelling voor andere componisten. Luikenaars waren altijd al ruimhartig geweest en de grens is er nooit veraf.

John Scott Whiteley, de voortreffelijke orgelist van York Minster, ontdekte aan de overzijde van het Kanaal dat de Luikenaar een muzikale European was die zich niet beperkte tot de eigen landelijke traditie, maar vertrouwd was met Eugène Ysaÿe, Max Bruch en Richard Strauss evenals met Widor, Mendelssohn of Bach. Kortom, Joseph Jongen was een Belg en geen chauvinistische Brit, Duitser of Fransman.

Hetzelfde geldt eigenlijk evenzeer voor de Mechelaar Flor Peeters. Beide toondichters zijn op Whiteley's cd aanwezig met een grote mis. Peeters' *Missa Festiva* uit 1947 is een volwaardige partner voor de *Sacramentsdagmis Opus 130* van Jongen. Een aantal gelijkenissen en verschillen kunnen snel bij beluistering worden vastgesteld.

Eigenlijk is het nog interessanter hier het 'verhaal achter de compositie' te kennen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog suggereerde een jeugdvriend Jongen een mis te schrijven voor de zeventiende verjaardag van het feest van Sacramentsdag, een feest dat zijn wortels heeft in het Luikse, op de kaart gezet door de heilige Julienne van Mont Cornillon. Jongen voelde zich niet in staat om de opdracht uit te voeren, zeker niet nadat de Gestapo zijn zoon naar Buchenwald had weggevoerd. Eind maart 1945 vernam hij tot zijn vreugde dat deze in Weimar door de Amerikanen was bevrijd. Een verrijzeniservaring, aldus vader Jongen, die hem ertoe aanzette om meteen de mis te schrijven. Haastwerk werd het geenszins. De toon van dankbaarheid zet dit diep mysterieuze werk kracht bij. De première het jaar daarop in de Luikse kathedraal onder de leiding van de componist zelf was volgens tijdgenoten weergaloos.

Flor Peeters was dan weer een groot organist, die met het orgel van de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen een instrument van formaat ter beschikking had. Zijn muziek is meer beredeneerd en wat ingewikkelder dan die van Jongen, die wellicht genialer en lyrischer was. Zelfs in een jeugdwerk als het motet *Pie Jesu* komt die ongekunsteldheid van Jongen al meteen aan het licht. Daar zorgt de heldere knapenstem van een van de solisten van het koor van Saint John's College uit Cambridge overtuigend voor. (JC)

Joseph Jongen, *Mass for Choir, Organ and Brass* & Flor Peeters, *Missa Festiva*, door The Choir of Saint John's College Cambridge, onder leiding van David Hill, Hyperion (distributie Laval), CDA 67603, 12,50 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

VRIJDENKER MICHELANGELO?

MICHELANGELO'S plafond- en wandschilderingen in de Sixtijnse Kapel in het Vaticaan behoren tot de bekendste kunstwerken van de wereld. De afbeeldingen van het Oude Testament en het Laatste Oordeel zijn een mijlpaal in de westerse kunst, en blijven fascineren. Twee Amerikaanse schrijvers, rabbijn Benjamin Blech en kunsthistoricus Roy Doliner, tekenen voor een spectaculair boek. Ze stellen onomwonden dat de fameuze fresco's geen enkel christelijk symbool bevatten! De thema's zouden voor 95 procent joods zijn, en eigenlijk een striemende aanklacht tegen het pausdom bevatten.

De auteurs doorploeteren Michelangelo's boeiende leven en ontcijferen de symboliek in vele van zijn werken. Ze menen een overdaad van thema's uit de Talmoed (de rabbijnse Bijbelverklaring) en de kabbala (joodse mystieke leer) op de fresco's te herkennen. Als knaap moet Michelangelo onder invloed hebben gestaan van het vrijzinnige, intellectuele klimaat van het hof in Florence, beweren de auteurs. Met zijn kunstwerken maakte hij later een vuist tegen de Kerk, aldus het boek.

Voor één en ander is wel wat te zeggen, maar de auteurs vergalopperen zich wel. Typisch voor de kunst van renaissance is haar breuk met de vormen en beelden van de middeleeuwen en van de oudheid. Michelangelo greep terug naar het artistieke ideaal van de klassieken. De Christus van zijn Laatste Oordeel lijkt inderdaad meer op een heidense atleet dan op een middeleeuwse voorstelling. En het opzet van de Sixtijnse Kapel, lang vóór de aanwerving van Michelangelo, was net een centraal stellen van het Oude Testament. De kapel heeft de afmetingen van de Tempel van Salomon, en eerder hadden kunstenaars er oudtestamentische taferele geborsteld.

Ergerlijk aan dit boek zijn de talrijke fouten. Twee voorbeelden. Blech en Doliner menen dat het penselen van Hebreeuwse lettertekens bij de figuur van Jeremia erop wijst dat Michelangelo door joden werd ingewijd in de geheimen van het Bijbelboek Klaagliederen, omdat de eerste (Hebreeuwse) letters van elk hoofdstuk samen een woord vormen. Ze weten blijkbaar niet dat de Vulgaat, de Latijnse Bijbelvertaling, deze Hebreeuwse letters ook weergeeft. Ook vertellen Blech en Doliner dat Michelangelo in 1499 de Zwitserse Garde verschalkte om 's nachts in zijn beroemde Pietà zijn naam te graveren. Jammer, maar de Zwitserse Garde werd pas gesticht in 1506! Hoe geloofwaardig is dan de rest?

Tot slot storen ons slordige vertalingen. Een religieus legt geen 'eed' af, maar geloften. En in Brugge prijkt een beeld van de meester niet in de Notre-Dame, maar in de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Desalniettemin lazzen we deze verborgen boodschappen met plezier. (EDS)

Benjamin Blech & Roy Doliner, *De Sixtijnse geheimen. De verborgen boodschappen van Michelangelo*, Ten Have/Van Halewyck, Kampen/Leuven, 2008, 281 blz., 27,50 euro, ISBN 978 90 79001 12 5.

HET VERHAAL van de onafhankelijkheid van Belgisch Congo (1960) staat de laatste jaren opnieuw in de schijnwerpers. Ongetwijfeld heeft de nakende vijftigste verjaardag er wat mee te maken. Ook het grondige onderzoek op last van de Belgische overheid over de moord op Patrice Lumumba, Congo's eerste premier, schudde de publieke opinie in ons land wakker.

TRIEST VERLEDEN

De Leuvense historicus Zana Aziza Etambala beschrijft de laatste twee jaren van wat gold als een 'modelkolonie'. Nauwgezet onderzoekt hij de oorzaak van het ontluikende verlangen naar onafhankelijkheid van de Congolezen, hun emancipatiestrijd en de moeilijkheden die ermee gepaard gingen. Een groot deel van de nieuwe informatie puurt Etambala uit archieven van missiecongregaties en uit persoonlijke briefwisseling van kopstukken uit het verhaal.

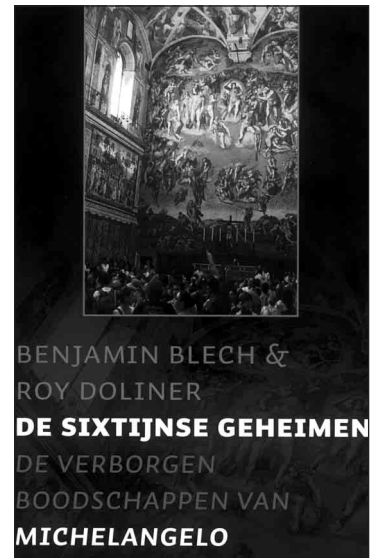
Nieuw is dat de schrijver diep ingaat op de etnische spanningen, en hoe deze een hypotheek legden op alles wat zou volgen. Het uitgebreide citeren van de bronnen verleent dit lijvige werk natuurlijk veel gezag, maar bemoeilijkt het lezen. Bovendien is de dekolonisatie van Congo geen eenvoudig verhaal. Als Belg voel je je na het lezen toch wel een tikje beschaamd. (EDS)

Zana Aziza Etambala, *De teloorgang van een modelkolonie. Belgisch Congo 1958-1960*, Acco, Leuven, 2008, 468 blz., 32,50 euro, ISBN 978 90 33 467 585.

AUTHENTIEK BRETOENS

ALMAAR meer faam geniet het Davidsfonds als reisuitgeverij. Met dit verschil: zij geeft gidsen uit die de 'echte' cultuur van betrokken land of streek wil laten proeven. Na Schotland, Zuid-Afrika en Turkije is het nabije Bretagne aan de beurt. Doelpubliek is de reiziger die in alle rust de authentieke cultuur van de Bretoenen wil leren kennen. Ook de belangrijke toeristische trekpleisters worden niet vergeten. Enkele bevallige routes en handzame stadsplannetjes maken van dit boek een heuse gids. (EDS)

Tineke Zwijgers (met foto's van Tom van der Laan), *Het echte Bretagne*, Davidsfonds, Leuven, 2008, 165 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 58 265 20 3.

Benjamin Blech & Roy Doliner, *De Sixtijnse Geheimen. De verborgen boodschappen van Michelangelo*, Ten Have/Van Halewyck, Kampen/Leuven, 2008, 281 blz., 27,50 euro, ISBN 978 90 79001 12 5.

Zana Aziza Etambala, *De teloorgang van een modelkolonie. Belgisch Congo 1958-1960*, Acco, Leuven, 2008, 468 blz., 32,50 euro, ISBN 978 90 33 467 585.

Tineke Zwijgers (met foto's van Tom van der Laan), *Het echte Bretagne*, Davidsfonds, Leuven, 2008, 165 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 58 265 20 3.

HET ECHE BRETAGNE

Tineke Zwijgers (met foto's van Tom van der Laan), *Het echte Bretagne*, Davidsfonds, Leuven, 2008, 165 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 58 265 20 3.

Zana Aziza Etambala, *De teloorgang van een modelkolonie. Belgisch Congo 1958-1960*, Acco, Leuven, 2008, 468 blz., 32,50 euro, ISBN 978 90 33 467 585.

Benjamin Blech & Roy Doliner, *De Sixtijnse geheimen. De verborgen boodschappen van Michelangelo*, Ten Have/Van Halewyck, Kampen/Leuven, 2008, 281 blz., 27,50 euro, ISBN 978 90 79001 12 5.

Joseph Jongen, *Mass for Choir, Organ and Brass* & Flor Peeters, *Missa Festiva*, door The Choir of Saint John's College Cambridge, onder leiding van David Hill, Hyperion (distributie Laval), CDA 67603, 12,50 euro.

